

Tárgytematika / Course Description
**Speciális klinikai ismeretek, csecsemő és gyermekgyógyászat, szülészet-
nőgyógyászat szakápolástana**
NGB_EG056_2

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: Kovácsné dr. Tóth Ágnes

Félév / Semester: 2017/18/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 9/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A betegápoláshoz szükséges szakápolási ismereteknek az ápolási folyamatba történő integrálása, az egyes diagnosztikus és terápiás beavatkozások ápolási és gondozási feladatainak megismerése.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

1. Anyagcsere és endokrin rendszer megbetegedéseinek ápolása

Anyagcsere és endokrin rendszer betegségeinek diagnosztikája, speciális szakápolási feladatok előkészítésénél, kivitelezésénél.

Anyagcsere és endokrin rendszer therapias lehetőségeinek ápolói vonatkozása (gyógyszeres, diétás, fizikai aktivitás).

Gondozás, edukáció.

Diebetes Mellitus, hipovitaminózisok, hypervitaminózisok, purin anyagcsere zavarai.

Obesitás, kóros soványság.

Pajzsmirigy és mellékpajzsmirigy betegségeinek ápolói feladatai

Osteomalacia és rachitis, osteoporosis ápolói feladatai

Mellékvesekérek betegségeinek ápolói feladatai.

Hipotalamusz és hipofízis betegségeinek ápolói feladatai.

2. Mozgásszervi betegségben szenvedők szakápolása

Ápolási anamnézis és szükségletfelmérés mozgásszervi betegségben szenvedőknél (panaszok, tünetek).

A beteg pszichés és szomatikus felkészítése az eszközös vizsgálatokra (diagnosztikus eljárások, laboratóriumi vizsgálatok).

Ápolási feladatok a leggyakoribb reumatológiai kórképekben (izületek gyulladáisos betegségei, izületek degeneratív

betegségei, csontok betegségei, izmok betegségei), fizikoterápia.

Gondozás, rehabilitáció jelentősége a mozgásszervi megbetegedésekben.

Osteoporózis és csipőprotézis műtéten átesett beteg ápolása

3. Érzékszervi betegek szak ápolása

Szemészet

Szemészeti osztály speciális felépítése. Az ápoló feladatai szembe cseppentés-, kenőcs behelyezése, szem borogatása, párákötés felhelyezése szem bekötése és pólyázása, kötőhártyaszák kimosása, felszínes idegentest eltávolítása törléssel. Ápolói teendők a gyógyszereléssel kapcsolatban a szemészeti osztályon.

Az ápoló általános és szakápolástani feladatai szemészeti vizsgálatoknál, pre és postoperatív szemészeti műtéteknél. Látáskárosult idős beteg ápolása. Csökkent látó és vak beteg ápolása, gondozása

Szemészeti elektromos, lézeres vizsgálatok ápolói feladatai. A szemgolyót megnyitó-, és szemhéjműtétek-, egynapos sebészet körében ellátható szemészeti beavatkozások szakápolástana / szemhély-, könnycsövecske-,kötőhártya-, szemizom-, lencse-, ínhártya műtétek /

Bőrgyógyászat

Bőrbetegségek elemi jellemzői (elsődleges és másodlagos jelenségek), bőrgyógyászati terápiában használt lokális készítmények, bőrgyógyászati kezelési módok.

Vírus okozta bőrbetegségek(herpes simplex, herpes zooster,HPV fertőzések)-, szexuális úton terjedő betegségek (syphilis, gonorrhoea, urethritis nongonorrhica, AIDS)-, bőr daganatos megbetegedéseinek ápolói feladatai

Gombák okozta bőrfertőzések-, psoriasis-,ulcus cruris-,urticaria-,ekcema-,gyógyszerkiütések-, baktériumok okozta bőrfertőzések ápolói feladatai (pyodermak, nem gennykeltők)

Fül-Orr-Gégészet

Fül-orr-gégészeti speciális diagnosztikus és terápiás beavatkozások ápolói feladata.

Az ápoló feladatai: fülkenőcs-, csepp-, borogatás-, kötés, orrcsepp-, kenőcs-, borogatás-, száj és toroköblítés, ecsetelés, inhalálás esetén. Váladékok mintavétele.

Fülműtétes-, orrműtétes-, garatműtétes-, gégeműtétes-, légcsőmetszésen átesett-, beteg ápolása, gondozása. Csökkent nyelési képességű-, nagyothalló beteg ápolása, gondozás.

4. A krónikus betegségben szenvedők szakápolása

Leggyakoribb kórképek és ezek ápolási feladatai. A krónikus megbetegedések jellegzetességei.

A krónikus fájdalom és jellegzetességei

Leggyakoribb kórképek és ezek ápolási feladatai. A rehabilitáció során leggyakrabban alkalmazott módszerek. Ber Bion betegségmodellje. Harántbénult beteg rehabilitációja. Epilepsziás beteg rehabilitációja. Kardiovaszkuláris rehabilitáció. Légző rendszer rehabilitációja.

5. Onkológiai beteg szakápolása

Az onkológiai terápiák jellegzetességei sugár-, kemo-, izotóp-, biológiai- és alternatív terápia ápolói vonatkozásai (hatás, mellékhatás, kezelése, ápolása).

Az onkológiai fájdalomcsillapítás. Betegorientált fázisadaptált felvilágosítás az onkológiában.

Kemoterápiás szerek és biológiai th. beadásának ápolási teendői (beteg, környezet. Sugár- izotóp kezelés ápolói teendői.

Emlőrák, vastagbél és végbél rák, leukémia, petefészek rák, gyomorrák, tüdőrák, méh rák speciális ápolói teendői

6. Immunológia

Immunbetegségek speciális ápolói feladatai. Életvezetési tanácsok a családban.

Az ápoló feladatai a speciális diagnosztikus és terápiás beavatkozásoknál

Tumor immunológiai kórképek ápolói feladatai.

SLE ápolói feladatai

7. Pszichiátriai szakápolástan

Pszichiátriai ápolás történeti áttekintése.

Az ember és betegsége, a pszichiátriai megbetegedések okai. Szorongás pszichés ártalmak

Kommunikációs ismérvek a pszichiátriai betegvezetésben.

A gyógyító környezet.

A pszichiátriai betegek jogai.

Az affektív betegségben szenvedő betegek ápolása, gondozása. (mánia és depresszió)

Az öngyilkos magatartás, praesuicidális szindróma, prevenció, ápolás és gondozás.

Szkizofrén betegségben szenvedő beteg speciális ápolása, gondozása.

Alkohollal kapcsolatos zavarokban és a narkomániában szenvedő beteg ápolása, gondozása.

Kognitív zavarokban szenvedő beteg ápolása és gondozása. (delirium, demencia)

A személyiségzavarokban és a paranoid zavarokban szenvedő beteg ápolása és gondozása.

Paranoid-, kényszeres- rögeszmés zavarban és szorongásos betegségben szenvedő beteg ápolása és gondozása.

A szomatiform-, és a disszociatív-, táplálkozási zavarokban szenvedő beteg ápolása és gondozása.

Ápolói teendők a gyógyszereléssel kapcsolatban a pszichiátriai osztályon.

Pszicho-szociális terápiák. Pszichiátriai beteg foglalkoztatása. RES kezelés

8. Neurológiai szakápolástan

A neurológiáról általában. Alapfogalmak, diagnosztikai eljárások.

Agyi érbetegségek (stroke). Ápolási diagnózisok, rövid -és hosszútávú ápolási terv (szövődmények megelőzése). A beteg és a hozzátartozók pszichés vezetése. Rehabilitáció, speciális életmódi tanácsok halmozott rizikófaktorok esetén.

Idegrendszeri daganatok - Idegrendszeri fertőzések és gyulladások. Tünetek megfigyelése, ápolási diagnózisok, rövid -és hosszútávú ápolási terv, depresszió elleni lelki támogatás, zavart beteg megfigyelése, hozzátartozók felkészítése az otthoni ápolásra.

Idegrendszeri sérülések, fejfájások. Tünetek megfigyelése, ápolási diagnózisok.

Az extrapyramidális rendszer betegségei, sokgócú ideggyulladásos megbetegedés (sclerosis multiplex). Ápolási diagnózisok, rövid- és hosszútávú terv, a beteg és a hozzátartozók vezetése.

Epilepsziák. Rohamok megfigyelése, ápolási diagnózisok, beteg pszichés vezetése.

Perifériás idegrendszeri kórképek, neuromusculáris megbetegedések. Ápolási diagnózisok, ápolási tervek, a beteg pszichés vezetése.

Neurológiai kórképekben szenvedő betegek szakápolásának összefoglalása.

9. Szülészeti szakápolástan.

A terhesgondozás feladatai, céljai. Szervezeti felépítés, első megjelenés, felvilágosítás, tanácsok, ismételt jelentkezés a szülésig, veszélyeztetett terhesség fogalma, formái, szövődményes terhesség.

A szülés folyamata. A szülés megindulásának jelei, szakaszai, tágulási szak, kitolási szak, lepényi szak, a posztplacentáris szak teendői, az újszülött ellátása, az újszülött állapotának megítélése, családközpontú szüléset, szülészeti érzéstelenítés.

A gyermekágyas ápolása, gondozása, megfigyelése. Életjelek, fundus, méhösszehúzódások, a méh visszafejlődése, gátseb, emlők, szövődmények, a kóros tünetek felismerése, a szükségletek kielégítése: táplálkozás, vizelet, székletürítés, higiéné, mozgás, biztonság, varratszedés, gátkezelés, az ápoló feladatai a rooming-in rendszerű ellátásban. Az ápoló feladatai a "baba-barát" kórházban, a szoptatás technikája, higiénéje, az emlők kiürítése.

A szülést befejező műtétek szakápolástani feladatai. Császármetszés: intenzív megfigyelés, észlelőlap vezetés, mobilizálás, szükségletek kielégítése. Fogóműtét: fajtái, indikációi, vákuum-extractio.

Leggyakrabban előforduló kóros (rendellenes állapotok) terhességi vészes hányás, toxaemia, eclampsia, vetélések, vérzések, infectiok, thrombózis - embólia, emlőgyulladás, gyermekágyi pszichózis.

Intenzív szülészobai ellátás.

10. Nőgyógyászati szakápolástan

Nőgyógyászati vizsgálatok menete, betegfelvétel. Onkocytológiai és egyéb kenetvételek, kolposzkópia, bimanuális és rectális vizsgálat, az emlő vizsgálata, az emlő önvizsgálatának megtanítása, képalkotó diagnosztikai eljárások. A beteg fogadása, elhelyezése, ápolási dokumentáció vezetése, az ápolás tervezése, a beteg felvilágosítása, felkészítése a

várható vizsgálatokra, beavatkozásokra.

A nőgyógyászati gyulladások szakápolástana. Helyi és általános kezelés, a gyulladás helyétől függő terápiás eljárások alkalmazása, szexuális úton terjedő betegségek, szexualitás, szexuális érdeklődés, attitűd, szexuális egészség, higiénés tanácsadás, a beteg elkülönítése, az emberi jogok tiszteletben tartása, hozzátartozók felvilágosítása, kezelése, egészségnevelés, a megelőzés lehetőségei. Ápolási terv készítése a gyulladással kórképek alapján.

A vérzési rendellenességek szakápolása. Vérzéscsavarok felismerése, felosztása származási helyük, okaik, megjelenési formájuk, etiológiájuk, a menstruáció, a menstruáció higiénéje, a praemenstruális szindróma, ápolási teendők vérzéscsavarokban, a beteg állapotának felismerése, a vérző nőgyógyászati beteg pszichés vezetése. Ápolási terv készítése.

A nőgyógyászati daganatos betegek szakápolása. A rákszűrés jelentősége, onkocitológiai vizsgálat, ápolási teendők a kórképek megelőzése során, a daganatellenes küzdelem ápolási feladatai, felvilágosítás, a szorongás oldásának, a tehetetlenség leküzdésének ápoláslélektana, lehetőségei. A daganatos beteg ápolásának, gondozásának alapelvei, a nőgyógyászati daganatos beteg pszichés vezetése, támogatása, karcinofóbia, a daganatos betegségek műtéti megoldásainak lélektani, etikai jogi vonatkozásai, a sugárkezelések és a kemoterápiák ápolási feladatai.

A nőgyógyászati műtétek, a műtött beteg ápolása. A leggyakoribb nőgyógyászati műtétek, műtéti előkészítés, praemediatio, postoperatív ápolás, pszichothrápia a postoperatív szakban, a műtött beteg pszichés vezetése.

Vetelés, a terhességmegszakítás szakápolási feladatai. A vetelés formái, felismerése, ápoláslélektani feladatok, a terhességmegszakítás törvényi szabályozása, a fiatalok szexuális felvilágosításának lehetőségei, a fogamzásgátlás és formái, a tinédzser- szakambulancia működése.

Méhen kívüli terhesség. Formái, felismerése, veszélyei, szakszerű, gyors ápolási teendők, a beteg pszichés vezetése, felkészítés a beavatkozásokra.

Meddőség, mesterséges megtermékenyítés. Kivizsgálás meddőség esetén, a mesterséges megtermékenyítés lélektani, etikai, jogi vonatkozásai, a meddő házaspár pszichés támogatása.

A genetikai vizsgálatok szakápolási feladatai. Genetikai tanácsadás, a praenatalis diagnosztika lehetőségei, TA-CVS, AC beavatkozások körüli ápolási teendők, a beteg pszichés támogatása.

Hyperemesis gravidarum. Felismerése, a kórházi környezet és ápolás jelentősége, az ápoló egészségnevelő tevékenysége, étrendi tanácsadás, a pszichés vezetés fontossága, életmódbeli tanácsok.

A menopausa és klimaktérium. Hormonális változások, szomatikus tünetek, felvilágosítás, életmódbeli tanácsok adása, a menopausa pszichés kezelése, a szakápolók lehetőségei a menopausa kezelésében, a természetes gyógymódok jelentősége, a változókori szakrendelés működése.

11. Gyermekgyógyászati szakápolástan

Az ápoló feladatai az újszülött-, a csecsemő és gyermekosztályon. Az ápoló feladatai a speciális diagnosztikus és terápiás beavatkozásoknál

Légzőszervi betegségben szenvedő gyermek ápolása, gondozása. Fül-orr-gégészeti betegségben szenvedő gyermek ápolása, gondozása.

Kardiális és keringési elégtelenségben szenvedő gyermek szakápolása, életvezetési tanácsok a családnak.

Újszülött-csecsemő-és gyermekkori hányás és hasmenés fajtái, okai, tünetek megfigyelése. Speciális ápolási feladatok. Gyermekkori felszívódási zavarok fajtái. A gyermek helyes táplálásának kialakítása.

Diabetes mellitus gyermekkori formája. Hypo- és hyperglycaemia kezelésének ápolási feladatai. A IDDM-ban

szenvedő beteg gyermek és a szülők felkészítése az otthoni kezelésre. Életvezetési tanácsok a családban.

Urogenitális betegségben szenvedő gyermek ápolása, gondozása.

Endokrin betegségben szenvedő beteg gyermek ápolása, gondozása.

Eszméletlen és görcsölő beteg gyermek ellátása, ápolása, gondozása. Életvezetési tanácsok a családban.

Vérképzőszervi betegségben szenvedő beteg gyermek ápolása, gondozása.

Gyermek intenzív osztályos ellátása speciális ápolói feladatai

12. Urológiai szakápolástan

Urológiai vizsgálóeljárások, vese-, ureter-, hólyar rtg. Veseangiográfia, vesecintigraphia, vesebiopszia, endoscopy eljárások, cystetrográfia, cistometrographia, UH, CT, uroflowmetria, vesefüggő vizsgálatok.

A vese fejlődési rendellenességei, gyulladások, daganatok, kőbetegség és szakápolástan.

Húgyvezeték fejlődési rendellenességei, gyulladás, daganat, uretrális reflux, ureterkövesség és szakápolástan.

Húghólyag betegségei. Prostata, here és függelékeinek betegsége és szakápolástan

---

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Elkin M.-Perry N.-Potter P.: Ápolói beavatkozások és műveletek, Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2000

Ajánlott irodalom:

Czirmaz Ferenc Sebészet és ápolástan IV. HIETE, EFK, Budapest, 1999

Balogh- dr. Siklódi: Neurológia és ápolástan, HIETE, 1998.

Lynne Hutnik Conrad: Szülészeti és újszülöttkori ápolás, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest 1998. (103-123, 123-153 old.)

Jenice Selekman: A gyermekápolás tankönyve, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 2000.

A pszichológia alapjai, Comenius Bt., Pécs, 1997 (II rész 113-226 old.)

Irinyi Tamás: Pszichiátriai szakápolástan, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 2000.

Elkin Perry Potter: Ápolói beavatkozások és műveletek, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 2000. (123-125, 215-228, 210-268, 344-356, 472-482, 650-688, 746-763, 836-843 old.)

Bonnie Allbaugh, Kathy V. Gettrust: Belgyógyászati ápolástan, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 1997. (561-576, 592-599 old.)

Jean Smidt-Temple Joyce Yoyn Johnson, Gyakorlati ápolástan, Medicina 1997. (253-296. old.)

Mildred Wornet Boyd , Barbara L.Towed, Belgyógyászati és sebészeti szakápolástan, Medicina Könyvkiadó RT.1998. (95-136, 245-281 old)

Michael Cole, Sheila R. Cole: Fejlődéslélektan, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.

Bernath László, Solymosi Katalin (szerk.): Fejlődéslélektani olvasókönyv, Tertia Kiadó, Budapest, 1997.

John Murtagh: Betegoktatás, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 1999.

Huszár Ilona: A pszichiátia vázlata, Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 1999

Bonnie Allbough, Katty V. Gettrust, Belgyógyászati ápolástan Medicina , 1998